

**DIE INVLOED VAN 'N VASEKTOMIE OP DIE SEKSUELE
SATISFAKSIE VAN DIE GETROUDE MAN**

DOREEN GRACE HOFMEYR

Tesis ingelewer ter gedeeltelike voldoening aan die vereistes vir die graad van
Magister in Natuurwetenskappe (Voorligtingsielkunde)
aan die Universiteit van Stellenbosch

Studieleier: A P Greeff Ph D

Maart 2000

VERKLARING

Ek, die ondergetekende verklaar hiermee dat die werk in hierdie tesis vervat, my eie oorspronklike werk is wat nog nie vantevore in die geheel of gedeeltelik by enige ander universiteit ter verkryging van 'n graad voorgelê is nie.

OPSOMMING

Verskeie mans meen dat 'n vasektomie hul seksuele satisfaksie nadelig sal beïnvloed en daarom word hierdie gerieflike geboortebeperkingsmetode dikwels oor die hoof gesien. Die doel van hierdie studie was om te bepaal of daar na 'n vasektomie veranderinge plaasgevind het in belangrike huweliksaspekte van die man, naamlik seksuele satisfaksie, huwelikstevredenheid, kommunikasie in die huwelik en frekwensie van seksuele gemeenskap. Daar is van 'n eksperimentele groep en twee kontrolegroepe gebruik gemaak. Data is ingesamel deur middel van 'n biografiese vraelys en twee vraelyste wat in 'n voor-meting en vyf maande na die vasektomie toegepas is. Resultate toon dat daar geen beduidende verskil is tussen die voor- en na-metings wat betref seksuele satisfaksie, huwelikstevredenheid, kommunikasie in die huwelik en frekwensie van seksuele gemeenskap nie. Daar is ook gevind dat alhoewel die verbande tussen huwelikstevredenheid, kommunikasie en seksuele satisfaksie sterk positief is, daar 'n swak verband bestaan tussen frekwensie van seksuele gemeenskap en die ander gemete veranderlikes.

SUMMARY

Many men are of the opinion that a vasectomy will have a detrimental effect on their sexual satisfaction, which is why this convenient method of contraception is often ignored. The purpose of this study was to determine whether a vasectomy had any effect on important aspects of a marriage, such as sexual satisfaction, marital satisfaction, communication and frequency of sexual intercourse. An experimental group and two control groups were used and data were collected by means of a biographical questionnaire and two questionnaires which were applied before and five months after the vasectomy. Results indicated no significant difference between the before and after measurements regarding sexual satisfaction, marital satisfaction, communication and frequency of sexual intercourse. It was also revealed that although strong correlations were found between marital satisfaction, communication and sexual satisfaction, a weak correlation was found between frequency of sexual intercourse and the other measured variables.

Hierdie werk is die resultaat van 'n navorsingsprojek wat van dieselfde omvang is as wat van tesse vir 'n gerigte Meestersgraad vereis word.

Die Departement Sielkunde het die reëling dat die verslag van die navorsing in die formaat van 'n wetenskaplike tydskrifartikel mag wees.

BEDANKINGS

Hiermee word dank en erkenning gegee aan:

A P Greeff Ph D vir sy leiding en waardevolle insette

J S Maritz D Sc vir sy statistiese verwerking

Tygerberg Hospitaal en veral Mnr. A. Alexander vir sy behulpsaamheid

My gesin Nico, Conrad en Judy vir julle begrip en ondersteuning

INHOUDSOPGAWE

LYS VAN TABELLE	ii
LYS VAN FIGURE	iii
INLEIDING	1
METODE VAN ONDERSOEK	6
RESULTATE	13
BESPREKING	22
VERWYSINGSLYS	25
BYLAE 1	28
BYLAE 2	36
BYLAE 3	44
BYLAE 4	52

LYS VAN TABELLE

Tabel		Bladsy
1	Sosio-demografiese Besonderhede van Kontrole- en Eksperimentele groepe	8
2	Geboortebeperkingsmetodes van die Eksperimentele (n = 33) en Kontrole groep (n=31) tydens die Voor-meting	9
3	Vergelyking van Gemiddeldes van Kontrolegroepe K1 (n=13) en K2 (n=18)	14
4	Persepsies van die Lede van die Eksperimentele groep (n=32) oor die Invloed van die Vasektomie op Aspekte van hulle Seksuele Lewe	15
5	Beskrywende Statistieke tydens die Voor- en Na-metings ten opsigte van Huwelikstevredenheid, Kommunikasie, Seksuele Satisfaksie (ENRICH), Seksuele Satisfaksie (ISS) en Frekwensie van Seksuele Gemeenskap per maand	16
6	Resultate van Toetse vir Verskille tussen Gemiddeldes (voor- minus na-meting) en Verskille tussen Groepgemiddeldes	18
7	Korrelasies tussen die Voor- en Na-metings vir die Gemete Veranderlikes	20
8	Korrelasies tussen die Veranderlikes op grond van Gesamentlike Voor- en Na-metingtellings van die Eksperimentele groep en die Kontrolegroepe	21

-iii-

LYS VAN FIGURE

Bladsy

Figuur 1 Seksuele Satisfaksie (ENRICH) voor en vyf maande na
die vasektomie

19

INLEIDING

Met Suid-Afrika se bevolkingsgroei van 2,1% per jaar en die ekonomiese groei van 0,7% per jaar beteken dit dat die gemiddelde lewenspeil teen einde 1999 7% tot 8% per kop laer sal wees as einde 1989 (Preece, 1998). Schoombee (1995) meen dat, tensy bevolkingsgroei ingekort word, die land gedoem is tot armoede en agteruitgang want werkloosheid neem steeds toe, ongeag die huidige opswaai in die ekonomie. Die beperking van bevolkingsgroei is in Suid-Afrika 'n ingewikkelde saak omdat verskeie kulturele groepe hoë waarde heg aan 'n groot gesin. Die owerheid is versigtig om voorskriftelik te wees ten opsigte van geboortebeperking, omdat dit tans nie vir hulle politieke voordeel inhou nie. Gevolglik word daar van owerheidskant, afgesien van reklame vir kleiner gesinne en gratis voorbehoedmiddels, min pogings aangewend om geboortes te beperk (Schoombee, 1995). Die vinnige bevolkingsgroei kan egter wel beperk word indien sterilisasie bevorder en aangemoedig word. In gesinne wat voltooi is, kan òf die man òf die vrou aangemoedig word om 'n sterilisasie te ondergaan. Waar gebruikers van ander voorbehoedmiddels as gevolg van 'n menslike fout (byvoorbeeld vergeet om die voorbehoedpil te drink of 'n kondoom te gebruik) steeds verras kan word deur 'n ongewenste swangerskap, is sterilisasie baie veiliger aangesien dit die risiko van 'n onbeplande swangerskap uitskakel (Salie, 1996). Die doel met hierdie studie is om te bepaal in watter mate sterilisasie van die man - met ander woorde 'n vasektomie - 'n invloed op belangrike aspekte van die huwelikverhouding soos huwelikstevredenheid, kommunikasie, seksuele satisfaksie en frekwensie van seksuele gemeenskap het. Bevindinge sal veral nuttig gebruik kan word om vrese te besweer van mans wat beplan om vasektomies te ondergaan.

'n Vasektomie is die gevolg van bewuste beplanning met die doel om die fertiliteit van die man te beëindig (Hirschman, 1994). Die vasektomie is 'n vinnige, veilige prosedure en is 'n bykans 100% effektiewe geboortebeperkingsmetode. 'n Vasektomie, oftewel sterilisasie by die man, is 'n chirurgiese prosedure waar die twee buisies (vas deferens) wat sperm vervoer, afgebind word. Gevolglik beland sperm nie meer in die ejakulaat nie en die man is dus nie meer fertiel nie. Na die vasektomie

het die man slegs 'n dag se rus nodig voordat hy weer sy plek in die arbeidsmark kan volstaan (Du Plessis, 1993).

Sterilisasie is die geboortebeperkingsmetode met die hoogste voorkoms in die Verenigde State van Amerika en 17% van getroude Amerikaanse mans tussen die ouderdom van 35 en 44 jaar het 'n vasektomie ondergaan (Davis, Castro & Mumford, 1982). Belangstelling in vasektomie as geboortebeperkingsmetode neem sedert die tagtigerjare wêreldwyd toe (Miller, Shain & Pasta, 1990). Moderne gesinne se neiging om hul aantal kinders te beperk en die tradisionele voorkeur vir groot gesinne te verwerp, word gemotiveer deur die feit dat koste van opvoeding en tersiêre studie per kind sterk toegeneem het, ekonomiese bydraes deur kinders verminder het en vroue se rol verander het van die tradisionele huisvrou tot iemand wat haar eie onafhanklike plek in die arbeidsmark volstaan (Notestein, aangehaal in Hirschman, 1994).

Omdat die chirurgiese prosedure van 'n vasektomie as permanent beskou word, is dit nie 'n besluit wat ligtelik geneem kan word nie en die egpaar moet oortuig wees dat hulle gesin voltooi is (Salie, 1996). Gevolglik word 'n uitvoerige voorligtingsessie sterk aanbeveel voordat 'n egpaar tot hierdie besluit oorgaan (Kjersgaard, Thranov, Rasmussen & Hertz, 1989).

Baie mans is skepties oor 'n vasektomie omdat hulle vrees dat dit hul seksuele satisfaksie en frekwensie van seksuele gemeenskap nadelig sal beïnvloed (Salie, 1996). Groat, Neal en Wicks (1990) meen dat baie mans 'n vasektomie beskou as soortgelyk aan kastrasie en dat enige chirurgiese prosedure wat op hulle genitalieë betrekking het 'n bedreiging is vir hulle seksuele funksionering en seksuele identiteit. Mans wat nie tot 'n vasektomie instem nie, gee die volgende redes in dalende orde van belangrikheid: (1) die vrees om sy manlikheid te verloor, (2) 'n vrees vir nadelige gevolge vir sy sekslewe, (3) kommer oor mediese komplikasies, (4) geboortebepanking is die vrou se verantwoordelikheid, (5) hy beskou homself as 'n lafaard omdat hy opsien teen 'n operasie, (6) ongunstige verslae van ander mans en

(7) onsekerheid of hulle nog kinders wil hê (Thompson, MacGillivray & Fraser, 1991). Thompson et al. (1991) het ook bevind dat mans die volgende as motiverende faktore voorhou wat hul beïnvloed het om 'n vasektomie te ondergaan: 40% van die mans in hul ondersoekgroep is positief beïnvloed deur 'n persoon wat reeds 'n vasektomie gehad het en positief daaroor was; 21% is beïnvloed deur aanbevelings van hulle algemene praktisyn; 12% is deur die media beïnvloed en 4% het dit ondergaan op aanbeveling van hul vroue.

Huwelikstevredenheid word deur Olson et al. (1985) beskryf as die mate van tevredenheid wat 'n persoon met sy huweliksmaat se persoonlikheid, kommunikasievermoë, konflikthantering en hantering van kwessies soos ouerskap, finansies, vryetydsbesteding en verhouding met vriende en familie ervaar. Kommunikasie verwys na die oordra en ontvang van boodskappe oor gevoelens, houdings en kennisies tussen huweliksmaats. Seksuele satisfaksie sluit in die houding teenoor seksuele gemeenskap, die rol van seksualiteit in die huwelik, die gemak waarmee affeksie betoon word, die mate van vertroue wat die huweliksmaats in mekaar het en die gesamentlike deelname aan geboortebesperkingsbesluite (Olson et al., 1985).

Navorsing dui daarop dat seksuele satisfaksie nie negatief beïnvloed word deur 'n vasektomie nie en dat egpare na die vasektomie geen verandering in seksuele satisfaksie beleef het nie, of dat daar selfs 'n toename in seksuele satisfaksie was (Shain, Miller, Holden & Rosenthal, 1991; Salie, 1996). Philliber en Philliber (1985) en Shain et al. (1991) het in hul studies bevind dat 'n vasektomie nie 'n beduidende negatiewe invloed het op die frekwensie van seksuele gemeenskap of seksuele satisfaksie nie. Kiersgaard et al. (1989) het bevind dat slegs 3% van die 709 mans in hul ondersoek, na 'n vasektomie 'n afname in seksuele satisfaksie beleef het, 40% het aangedui dat dit verbeter het en 57% het aangetoon dat dit dieselfde gebly het. Clarke en Gregson (1986) rapporteer 'n 1,5% voorkoms van mans wat omkering van 'n vasektomie verlang. Hulle het 200 mans wat die omkeringsoperasie ondergaan het, by hul navorsing betrek. Die gemiddelde ouderdom waarop die mans omkerings

laat uitvoer het, was 34,8 jaar en die gemiddelde tyd tussen 'n vasektomie en die omkering was 4,8 jaar. Uit die 200 mans wat die omkeringsoperasie ondergaan het, het 70,9% gerapporteer dat hulle weer vrugbaar wou wees aangesien hulle met 'n nuwe maat in die huwelik getree het. Slegs twee persone het die omkering laat doen op grond van seksuele probleme.

In Miller, Shain en Pasta (1991) se navorsing oor berou na sterilisasie, is gevind dat berou verband gehou het met ander faktore, byvoorbeeld dat die gesin nog 'n kind wou hê, maar nie met seksuele satisfaksie nie. Daar is verder gevind dat die vroue na die vasektomie meer belangstelling in seksuele gemeenskap getoon het en dat mans groter seksuele satisfaksie ervaar het. Navorsers meen dat vroue gemoedsrus ervaar as die risiko vir swangerskap beëindig is en dat dit bydra tot hul groter belangstelling in seksuele gemeenskap. Die mans ervaar 'n toename in seksuele satisfaksie omdat hulle nie bekommerd is oor ander vorme van geboortebeperking (Groat et al., 1990; Miller et al., 1991), byvoorbeeld die gebruik van 'n kondoom nie (Salie, 1996).

Daar bestaan 'n sterker verband tussen 'n goeie huweliksverhouding en kommunikasie by pare wat 'n vasektomie verkies as by pare wat sterilisasie by die vrou verkies (Alder et al., 1980; Bean, Clark, Swicegood & Williams, 1983; Bean, Williams, Opitz & Burr, (1987). Mans wat op 'n vasektomie besluit is meer betrokke by die besluit oor die grootte van die gesin as mans wie se vroue 'n sterilisasie ondergaan (Shain, Miller & Holden, 1985). Alder et al. (1981) het ook 'n vergelyking getref tussen vroue wat gesteriliseer is, en vroue wie se mans 'n vasektomie ondergaan het. Die pare by wie die man 'n vasektomie gehad het, het aangetoon dat hulle meer seksuele gemeenskap gehad het na die vasektomie, minder seksuele probleme ervaar het en geneig het om 'n meer bevredigende huwelik te hê. Uit voorafgaande blyk dit dat 'n goeie huweliksverhouding bestaan wanneer 'n man gewillig is om verantwoordelikheid te aanvaar vir sterilisasie en aktief deel te neem aan geboortebeperking.

Williams, Swicegood, Clark en Bean (1980) het gevind dat daar 'n positiewe korrelasie is tussen mans wat sterk aan die stereotiepe manlike beeld voldoen en 'n toename in seksuele gemeenskap na afloop van 'n vasektomie aandui. Philliber en Philliber (1985) meen dat hiërdie mans vir hulle onsekerheid kompenseer met 'n toename in seksuele gemeenskap. Williams et al. (1980) het bevind dat androgene mans nie 'n toename in seksuele aktiwiteit meld nie en meen dat hulle minder behoefte het om aan die stereotipe van manlikheid te voldoen. Davis et al. (1982) argumenteer dat mans wat tussen "manlikheid" en "fertiliteit" kan onderskei, se subjektiewe beleving van manlikheid nie deur die vasektomie aangetas word nie.

Daar is 'n groot leemte aan Suid-Afrikaanse navorsing oor die invloed van 'n vasektomie op die sekslewe van mans. Volgens A. Alexander (persoonlike gesprek, 12 Maart 1999), werksaam by die Eenheid vir Gesinsbeplanning aan die Tygerberg Hospitaal, is die vasektomie veral gewild onder Kleurlinge, Indiërs en blankes, met 'n opvallende afwesigheid van swart mense. Goldstuck, England en Dukes (1988) rapporteer dat Suid-Afrikaanse swart mans die persepsie huldig dat die vasektomie lei tot 'n verlies aan manlikheid, dat dit hul outoriteits- en gesagsposisie in hul gesin en familie benadeel en dat die vasektomie kan lei tot ontrouheid by die vrou as sy nie meer by haar man kan swanger raak nie. As gevolg van die nie-beskikbaarheid van swart mans om deel te vorm van die onderzoekgroep, fokus hierdie studie dus op die persepsies en belewenisse van Kleurling-, Indiër- en blanke mans wat hulle vir 'n vasektomie by 'n kliniek aangemeld het. Navorsingsvrae wat beantwoord moes word, is of die vasektomie 'n invloed het op seksuele satisfaksie, huwelikstevredenheid, kommunikasie in die huwelik en frekwensie van seksuele gemeenskap, by pare waar die man 'n vasektomie ondergaan het. Op grond van die bestaande navorsingsliteratuur was die verwagting dat 'n vasektomie nie 'n beduidende invloed op die huweliksverhouding en seksuele satisfaksie van getroude mans sou hê nie.

METODE VAN ONDERSOEK

'n Eksperimentele voor- en na-navorsingsontwerp met 'n basislynmeting voor die vasektomie en 'n na-meting vyf maande later, is gebruik. Die data-insameling van die eksperimentele en die kontrolegroep het in dieselfde tydperk geskied.

Deelnemers

Die eksperimentele groep is saamgestel uit mans wat 'n gratis vasektomie ontvang het by die Eenheid vir Gesinsbeplanning aan die Tygerberg Hospitaal, 'n staatshospitaal in die noordelike voorstede van Kaapstad. Oor 'n tydperk van drie maande is alle mans wat 'n vasektomie by die Eenheid vir Gesinsbeplanning wou ondergaan, gevra of hulle bereid sou wees om aan die navorsing deel te neem. Van die 62 kandidate wat genader is om deel van die eksperimentele groep te wees, het 60 ingestem. Die volgende insluitingskriteria het vir deelnemers in die eksperimentele groep gegeld: (1) die man moes getroud wees, (2) die gesin moes voltooi wees, en (3) die vasektomie moes vrywillig wees. Gevalle waar die man om mediese redes gesteriliseer moes word, is uitgesluit. Van die aanvanklike 60 deelnemers het 33 beide die voor-metings- en die na-metingsvraelyste voltooi. Aangesien die meeste deelnemers slegs per pos bereik kon word en baie nie telefoonnommers by huise gehad het nie, het dit die insameling van die na-metingsvraelyste bemoeilik.

Die kontrolegroep is gewerf uit werknemers van die Tygerberg Hospitaal (administrasie-, sekuriteits- en vloerpersoneel) asook uit mans wat by die Eenheid vir Gesinsbeplanning kom navraag doen het oor 'n vasektomie. Ag-en-vyftig kandidate is genader, van wie 56 ingestem het om deel te neem aan die projek. Die volgende kriteria het vir deelnemers in die kontrolegroep gegeld: (1) die man moes getroud wees, (2) die gesin moes reeds voltooi wees, en (3) geen vorm van sterilisasie moes by die man of vrou plaasgevind het nie. Van die aanvanklike 56 deelnemers, het 31 die voor- en die na-metingsvraelyste voltooi.

Die deelnemers in die kontrolegroep wat navraag kom doen het oor die vasektomie, het beduidend verskil van die deelnemers wat onder die administrasie-, sekuriteits- en vloerpersoneel van die Tygerberg Hospitaal gewerf is. Aan die hand van response op twee vrae wat in die biografiese vraelys ingesluit was, is deelnemers in twee groepe verdeel. Op die vraag of die deelnemer "baie, redelik, min of geen inligting oor 'n vasektomie" het nie, was die deelnemers wat navraag oor die vasektomie kom doen het, beduidend meer ingelig as die deelnemers wat werknemers van die hospitaal was ($X^2 = 6,81, p = 0,009$). Op die vraag of die man 'n vasektomie sal ondergaan of nie, was die deelnemers wat navraag oor die vasektomie kom doen het, beduidend meer bereid om 'n vasektomie te ondergaan as die deelnemers wat werknemers van die hospitaal was (X^2 (gekorregeer) = 8,93, $p = 0,003$ (Fisher eksakte $p = 0,032$). Daarom is besluit om die kontrolegroep in twee afsonderlike groepe, K1 en K2, te verdeel. K1 bestaan uit 13 deelnemers wat gewerf is uit werknemers van die hospitaal en K2 bestaan uit 18 deelnemers wat gewerf is nadat hulle navrae oor die vasektomie by die hospitaal kom doen het.

Deelnemers in die kontrole- en eksperimentele groepe het grootliks ooreengekom ten opsigte van sosio-demografiese inligting. Besonderhede word in Tabel 1 getoon.

Tabel 1

Sosio-demografiese Besonderhede van Kontrole- en Eksperimentele groepe

	Kontrolegroep K1			Kontrolegroep K2			Eksperimentele Groep			F	p
	f	\bar{x}	SA	f	\bar{x}	SA	f	\bar{x}	SA		
Ouderdom	13	33,2	4,04	18	35,1	4,98	33	34,2	5,12	0,61	0,547
Jare getroud	12	8,2	3,69	17	9,9	6,45	31	9,2	4,86	0,39	0,680
Aantal kinders	13	2,0	1,08	18	3,0	1,24	33	2,5	0,67	4,28	0,018
Oud. jongste kind	13	4,9	4,37	18	4,6	3,63	32	2,9	5,42	1,17	0,318
Oud. van maat	13	31,7	3,66	18	34,1	4,97	33	31,8	4,59	1,17	0,189
Jare skoolopleiding	13	8,7	1,18	18	7,8	2,02	33	8,3	1,51	1,27	0,287

***Nota.** K1 is die kontrolegroep saamgestel uit werknemers van Tygerberg Hospitaal
K2 is die kontrolegroep saamgestel uit mans wat navraag oor 'n vasektomie by
die Eenheid vir Gesinsbeplanning van die Tygerberg Hospitaal kom doen het*

Uit Tabel 1 blyk dit dat die groepe nie beduidend verskil het ten opsigte van die belangrikste demografiese veranderlikes nie. Addisioneel tot die gegewens in Tabel 1 was 12,1% mans van die eksperimentele groep, geen mans van die kontrolegroep K1 (n=13) en 4,4% mans van die kontrolegroep K2 (n=18) werkloos.

Die alternatiewe geboortebeperkingsmetodes wat deur lede van die eksperimentele en die kontrolegroepe voor die vasektomie gebruik is, word in Tabel 2 aangetoon.

Tabel 2

Geboortebeperkingsmetodes van die Eksperimentele (n = 33) en Kontrole groep (n = 31) tydens die Voor-meting

Tipe geboorte- beperkings- metodes	Pil	Intra- uteriene apparaat	Konddoom	Ritme metode	Ont- trekking	Diafragma	Drie maande inspuiting	Geen
Eks. Groep	20	1	7	1	1	0	9	0
Kontrolegroep	16	1	8	0	0	0	9	0

Uit Tabel 2 volg dit dat by beide die eksperimentele groep en die kontrolegroepe die gebruik van die voorbehoedpil die gewildste vorm van geboortebeperking was, met die drie-maandelikse inspuiting die tweede en konddoom die derde gewildste.

Deelnemers in die eksperimentele groep het in die biografiese vraelys wisselende tydperke aangetoon wat verloop het waartydens hulle 'n vasektomie oorweeg het totdat hulle uiteindelik oorgegaan het tot die prosedure. Die grootste groep deelnemers (42,4%) het 12 maande gewag voordat hulle oorgegaan het tot die vasektomie, terwyl 33,3% 6 maande gewag het, 15,2% 18 maande gewag het en 9,1% 24 maande gewag het.

Meetinstrumente

Die Index of Sexual Satisfaction (ISS) meet gedrag, houdings, gebeure en affek wat geassosieer word met die seksuele verhouding in die huwelik of langtermynverhouding, maar kan ook die moontlike teenwoordigheid van kliniese probleme in die seksuele verhouding aandui. Dit bestaan uit 25 items wat nie-bedreigend vir die privaatheid van die deelnemer is. Volgens Amerikaanse norms dui tellings van onder 30 op tevredenheid met die seksuele komponent van die huwelik, asook 'n afwesigheid van kliniese probleme. Tellings tussen 30 en 70 dui op 'n

moontlikheid van kliniese probleme en tellings bokant 70 is 'n aanduiding dat die persoon onderworpe is aan ernstige stres en dat daar moontlik geweld in die verhouding is (Fischer & Corcoran, 1990). Die ISS het 'n gemiddelde betroubaarheidskoëffisiënt (alfa) van 0,92 wat op hoë interne betroubaarheid dui. Die ISS toon korttermynstabiliteit, met 'n twee-uur toets-hertoetskorrelasie van 0,94 (Fischer & Corcoran, 1990). Wat geldigheid betref, korreleer die ISS goed met ander bekende huwelikskale, naamlik die Locke-Wallace Marital Adjustment Scale en die Index of Marital Satisfaction. Dit het ook goeie konstruktgeldigheid (Fischer & Corcoran, 1990).

Die Enriching & Nurturing Relationship Issues, Communications & Happiness (ENRICH)-vraelys meet twaalf dimensies in 'n huweliksverhouding (Olson et al., 1985). Drie van die subskale, naamlik huwelikstevredenheid, kommunikasie in die huwelik en seksuele satisfaksie, is in hierdie ondersoek gebruik. Olson et al. (1985) definieer huwelikstevredenheid as 'n globale aanduiding van tevredenheid in die huwelik met inagneming van die maat se persoonlikheid, rolvervulling, kommunikasie, konflikthantering, godsdiens, ouerskaprol, hantering van finansies, en vryetydsbesteding en verhouding met familie en vriende. Olson et al. (1985) beskou kommunikasie in die huwelik as die wyse waarop boodskappe oorgedra word, maar dit sluit ook in die gevoelens, kennisies, houding en persepsies wat 'n persoon in die huweliksverhouding beleef. Dit verwys ook na die gemaklikheid waarmee maats kommunikeer oor hul gevoelens, kennisies en persepsies en sluit ook selfpersepsie in, wat dui op hoe effektief die persoon sy eie kommunikasie met sy maat beskou. Seksuele satisfaksie word gedefinieer as tevredenheid met die uitdrukking van affeksie, gemak met die bespreking van seksuele aangeleenthede, houdings teenoor seksuele gedrag, houding teenoor seksuele gemeenskap, die rol van seksualiteit in die huwelik, geboorteperkings-besluite en die mate van vertroue in die verhouding. Elke subskaal bestaan uit 10 items wat elk op 'n vyf-punt Likertskaal beantwoord word. Tellings vir die subskale wissel tussen 0 en 50 en hoe hoër die telling, hoe meer is die mate van tevredenheid. ENRICH het 'n gemiddelde betroubaarheidskoëffisiënt (alfa) van 0,74 en die toets-hertoets-betroubaarheid oor twee weke is gemiddeld 0,87 vir al

die subskale (Olson et al., 1985).

'n Biografiese vraelys is ontwerp wat tydens die voor-metings deur deelnemers in beide die groepe voltooi is. Die volgende inligting is verkry: naam, adres, telefoonnommers, die duur van hulle huwelik, aantal kinders, tipe beroep, naskoolse opleiding, ouderdom van deelnemer, ouderdom van maat, tipe geboortebepערking wat voor vasektomie gebruik is, motivering vir die vasektomie, frekwensie van seksuele gemeenskap per maand en hoe lank die vasektomie reeds oorweeg is. Deelnemers in die kontrolegroepe het dieselfde biografiese vraelys voltooi, behalwe dat vrae wat oor 'n vasektomie handel, uitgelaat is (vergelyk Bylaes 1 en 2).

Tydens die na-meting moes deelnemers in die eksperimentele groep inligting verskaf aangaande hul belewenis van en menings oor die vasektomie. Vrae het gehandel oor of die vasektomie die deelnemers se seksuele satisfaksie en frekwensie van seksuele omgang beïnvloed het en of dit hul beleving van hul manlikheid geraak het (vergelyk Bylae 3). Die na-metingsvraelys wat deur die kontrolegroep ingevul is, het die deelnemers se seksuele satisfaksie en frekwensie van seksuele gemeenskap oor die voorafgaande vyf maande gemeet (vergelyk Bylae 4).

Prosedure

Oor 'n tydperk van drie maande is mans wat vir 'n vasektomie by die Eenheid vir Gesinsbeplanning aangemeld het, deur 'n medewerker genader om deel te neem aan die navorsingsprojek. Hierdie medewerker, 'n Senior Stafverpleegkundige van die Eenheid, werk reeds 20 jaar in die Eenheid met mans wat vir 'n vasektomie aanmeld. Sy verantwoordelikhede is hoofsaaklik om datums te reël waarop die vasektomie plaasvind en om die voorligtingssessie aan te bied. Die medewerker was baie geskik vir die afneem van die voor-metingsvraelyste, omdat hy vertrou is met die werksaamhede en prosedures rondom die vasektomie. Die medewerker is opgelei ten opsigte van die verkryging van instemming van die deelnemers en om die deelnemers te verseker dat die inligting vertroulik hanteer word en dat hulle identiteit

in die ondersoek beskerm word. Hy is ook opgelei om die instruksies van die vraelyste en die voorwaardes van deelname aan die deelnemers oor te dra. Van die 62 mans wat genader is om deel te wees van die eksperimentele groep, het 60 ingestem. Volgens die prosedure gevolg by die Eenheid vir Gesinsbeplanning, ondergaan die man 'n voorligtingssessie 'n paar weke voordat die vasektomie uitgevoer word. Tydens hierdie sessie word die chirurgiese prosedure van die vasektomie aan die man verduidelik en word daar seker gemaak dat die man nie nog kinders wil hê nie. Die man word ingelig dat 'n omkeringsoperasie net 'n 50% kans het om suksesvol te wees. Die medewerker wat verantwoordelik is vir hierdie voorligtingssessie, het na afloop van die sessie die deelnemer geleentheid gegee om die voor-metingsvraelys in privaatheid te voltooi. Indien die deelnemer nie by hierdie geleentheid die vraelys kon invul nie, is die vraelys op die oggend voor die uitvoer van die vasektomie voltooi. Die na-metingsvraelyste is vyf maande na die vasektomie aan die deelnemer gepos. Om deelnemers aan te moedig om die na-metingvraelyste in te vul en terug te pos, is 'n beloning in die vorm van 'n R10-inkopiebewys aangebied. Van die 60 na-metingsvraelyste wat per pos uitgestuur is, is 33 per pos terug ontvang.

Die medewerker, wat al die vasektomienavrae by die Eenheid vir Gesinsbeplanning hanteer, het lede vir die kontrolegroepe geïdentifiseer (vergelyk Deelnemers). Lede van die kontrolegroepe het die voor-metingsvraelyste in privaatheid voltooi, nadat die medewerker die instruksies in besonderhede verduidelik het. Die na-metingsvraelyste is 5 maande na die voor-meting voltooi. Die deelnemers wat as werknemers aan die Hospitaal verbonde was, is direk deur die medewerker genader om die na-metingsvraelyste in te vul. Dertien na-meting vraelyste is op hierdie manier bekom. Deelnemers wat nie aan die Hospitaal verbonde was nie, het die na-metingsvraelys per pos ontvang. Hierdie deelnemers is ook 'n R10-inkopiebewys aangebied om hul aan te moedig om die na-metingsvraelys in te vul en terug te pos. Agtien na-metingsvraelyste is op hierdie manier ontvang.

RESULTATE

Resultate dui daarop dat 'n vasektomie nie 'n negatiewe invloed op die seksuele satisfaksie van mans het nie. Verder blyk dit ook dat by pare waar die man 'n vasektomie gehad het, daar nie 'n beduidende verandering in terme van kommunikasie en huwelikstevredenheid plaasgevind het nie. Daar is ook gevind dat die eksperimentele groep vyf maande na die vasektomie dieselfde mate van seksuele satisfaksie ervaar het en dieselfde frekwensie van seksuele aktiwiteit gehandhaaf het as voor die vasektomie. Vervolgens word die resultate meer volledig aangebied.

Om te bepaal of die twee kontrolegroepe K1 en K2 ten opsigte van seksuele funksionering en satisfaksie verskil het, is verskille tussen die gemiddeldes van die twee groepe ondersoek deur middel van *twee steekproef t-toetse* waarvan die resultate in Tabel 3 weergegee word.

Tabel 3

Vergelyking van Gemiddeldes van Kontrolegroepe K1 (n=13) en K2 (n=18)

	Kontrolegroep K 1		Kontrolegroep K2		t	p
	\bar{x}	SA	\bar{x}	SA		
Seks p/m (Voor)	8,15	4,49	11,28	4,48	-1,91	0,066
Seks p/m (Na)	8,46	3,73	11,00	4,10	-1,76	0,088
Seks p/m (Gemiddeld)	8,31	3,79	11,14	3,36	-2,20	0,036*
Seks.Sat. (ENRICH) (Voor)	38,77	6,00	42,33	4,55	-1,88	0,070
Seks.Sat. (ENRICH) (Na)	39,69	5,62	42,78	4,14	-1,76	0,088
Seks.Sat (ENR) (Gemiddeld)	39,23	5,69	42,56	3,78	-1,96	0,060
Seks.Sat (ISS) (Voor)	23,8	11,2	15,61	8,20	2,34	0,026*
Seks.Sat (ISS) (Na)	21,4	15,3	14,78	8,60	1,53	0,140
Seks.Sat (ISS) (Gemiddeld)	22,6	12,8	15,19	7,14	2,05	0,050*

* p < 0,05

Volgens Tabel 3 verskil die twee groepe beduidend ten opsigte van die gemiddelde telling van frekwensie van seksuele gemeenskap per maand (vergelyk Seks p/m (Gemiddeld)) en ten opsigte van seksuele satisfaksie (ISS) tydens die voor-meting asook die seksuele satisfaksie (ISS) se gemiddelde telling.

Uit response op vrae in die biografiese vraelys wat deel van die na-metingsopname was, het 29 deelnemers (n=33) van die eksperimentele groep aangedui dat die vasektomie nie hulle beleving van manlikheid negatief beïnvloed het nie, terwyl drie deelnemers (9,1%) aangedui het dat hul beleving van manlikheid wel negatief beïnvloed is deur die vasektomie. Twee en dertig van die deelnemers het aangedui dat hulle geen berou het oor die vasektomie nie.

In Tabel 4 word persepsies van die deelnemers van die eksperimentele groep ($n = 33$) omtrent die effek van die vasektomie op hul seksuele lewe aangedui. Die gegewens is verkry uit response tydens die na-meting biografiese vraelys. Een deelnemer het nagelaat om hierdie vraag te beantwoord en daarom verwys Tabel 4 slegs na 32 deelnemers se persepsies.

Tabel 4

Persepsies van die Lede van die Eksperimentele Groep ($n = 32$) oor die Invloed van die Vasektomie op Aspekte van hulle Seksuele Lewe

	Deelnemer se belangstelling in seksuele gemeenskap	Vrou se belangstelling in seksuele seksuele gemeenskap	Verhouding tussen deelnemer en vrou
Geen verandering	15	20	18
Verswakking	1	1	0
Verbetering	15	8	12
Onseker	1	3	2

Volgens Tabel 4 het 15 van die deelnemers aangedui dat hul 'n toename in belangstelling in seksuele gemeenskap beleef, terwyl 12 deelnemers aangedui het dat hul verhouding met hul vrou verbeter het. In teenstelling met die eksperimentele groep, het ses deelnemers van die kontrolegroep K1 ($n=13$) en nege deelnemers van kontrolegroep K2 ($n=18$) in die na-meting aangedui dat daar by hul vroue geen verandering was ten opsigte van belangstelling in seksuele gemeenskap nie. Drie deelnemers van kontrolegroep K1 ($n=13$) en sewe deelnemers van kontrolegroep K2 ($n=18$) het aangetoon dat hul vroue 'n toename in belangstelling in seksuele gemeenskap tussen die voor- en die na-meting getoon het.

Vervolgens word lede van die eksperimentele groep en kontrolegroepe se evaluering tydens die voor-en die na-metingsgeleenthede gerapporteer. In alle gevalle het vyf

maande tussen die metings verloop en is dieselfde metingskale gebruik. Gemiddelde tellings vir huwelikstevredenheid, kommunikasie, seksuele satisfaksie (ENRICH), seksuele satisfaksie (ISS) en frekwensie van seksuele gemeenskap word in Tabel 5 aangedui.

Tabel 5

Beskrywende Statistieke tydens die Voor- en Na-metings ten opsigte van Huwelikstevredendheid, Kommunikasie, Seksuele Satisfaksie (ENRICH), Seksuele Satisfaksie (ISS) en Frekwensie van Seksuele Gemeenskap per Maand

	Kontrolegroep K1			Kontrolegroep K2			Eksperimentele groep			p
	f	\bar{x}	SA	f	\bar{x}	SA	f	\bar{x}	SA	
Huwelikstevredenheid (Voor)	13	39,0	6,63	18	41,9	4,21	33	40,8	5,72	0,363
Huwelikstevredenheid (Na)	13	40,0	5,23	18	42,6	5,47	33	41,1	6,90	0,518
Kommunikasie (Voor)	13	36,3	7,13	18	39,2	6,55	33	39,0	5,82	0,375
Kommunikasie (Na)	13	36,7	7,16	18	39,6	7,31	33	38,5	6,40	0,503
Seksuele Satisfaksie (ENRICH) (Voor)	13	38,8	6,00	18	42,3	4,55	33	40,6	6,41	0,254
Seksuele Satisfaksie (ENRICH) (Na)	13	39,7	5,62	18	42,8	4,14	33	40,8	6,48	0,306
Seksuele Satisfaksie (ISS) (Voor)	13	23,8	11,25	18	15,6	8,20	33	19,0	12,21	0,136
Seksuele Satisfaksie (ISS) (Na)	13	21,4	15,32	18	14,8	8,60	33	20,9	16,08	0,289
Seks. gemeensk. p/m (Voor)	13	8,2	4,49	18	11,3	4,48	32	8,7	4,04	0,073
Seks. gemeensk. p/m (Na)	13	8,5	3,73	18	11,0	4,10	30	8,7	4,31	0,127

In alle gevalle is die gemiddelde tellings van die eksperimentele groep elke keer tussen die gemiddeldes van die kontrolegroepe K1 en K2 en dus is daar volgens die *variansie-ontleding* geen beduidende verskille tussen die groepgemiddeldes nie. Ten spyte van die feit dat daar beduidende verskille tussen die kontrolegroepe K1 en K2 aangedui is ten opsigte van die inligting wat hulle oor 'n vasektomie het en hul bereidwilligheid om 'n vasektomie te ondergaan (vergelyk Deelnemers, p. 7), is daar nie beduidende verskille tussen die groepgemiddeldes nie. Slegs die frekwensie van seksuele gemeenskap per maand vir die kontrolegroep K2, dui op moontlike verskille van die ander groepe se gemiddeldes van voor- en na-metings. Dit is reeds in Tabel 3 aangedui dat indien kontrolegroepe K1 en K2 se voortellings van seksuele satisfaksie (ISS) met 'n *twee steekproef t-toets* vergelyk word, dit wel beduidend verskil. Volgens Tabel 5 verskil die gemiddelde tellings vir huwelikstevredenheid en kommunikasie nie beduidend vir die eksperimentele groep en die twee kontrolegroepe nie. Dit dui daarop dat die eksperimentele groep nie 'n hoër mate van huwelikstevredenheid of kommunikasie in die huwelik as die kontrolegroepe gehad het nie.

Met die berekende gemiddeldes is twee verdere aspekte ondersoek. *Gepaarde t-toetse* is gedoen om te bepaal of die voor- en na-metings verskil terwyl 'n *analise van variansie* gedoen is om die gemiddelde verskille tussen die voor- en na-metingtellings in die groepe te vergelyk. Die resultate word in Tabel 6 getoon.

Tabel 6

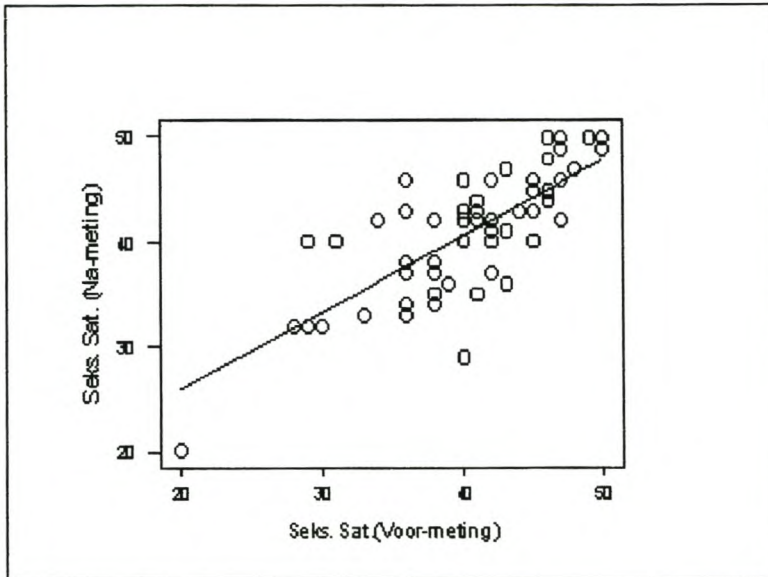
Resultate van Toetse vir Verskille tussen Gemiddeldes (voor- minus na-meting) en Verskille tussen Groepgemiddeldes

	Kontrolegroep K1				Kontrolegroep K2				Eksperimentele groep				
	n	$\bar{X}_V - \bar{X}_n$	SA	p	n	$\bar{X}_V - \bar{X}_n$	SA	p	n	$\bar{X}_V - \bar{X}_n$	SA	p	p
Huweliks tevredenheid	13	1,00	3,49	0,322	18	0,67	5,68	0,625	33	0,30	6,55	0,792	0,930
Kommunikasie	13	0,38	4,01	0,736	18	0,39	8,67	0,851	33	-0,45	6,06	0,670	0,878
Seks. Sat. (ENRICH)	13	0,92	2,36	0,184	18	0,44	4,31	0,668	33	0,15	4,60	0,851	0,851
Seks.Sat. (ISS)	13	-2,38	8,06	0,307	18	-0,83	8,86	0,695	33	1,91	13,93	0,437	0,481
Seks.Sat. (ISS) (Sonder uitskieter)*	13	-2,38	8,06	0,307	18	-0,83	8,86	0,695	32	0,22	10,15	0,905	0,699
Seks p/m	13	0,31	3,25	0,739	18	-0,28	5,37	0,829	29	0,14	3,50	0,834	0,914

Nota. * In die eksperimentele groep was daar ten opsigte van Seksuele Satisfaksie (ISS) een besondere groot "Voor-" en "Na-meting" verskil, wat as 'n *uitskieter* beskou kan word. Die toets is herhaal met die genoemde *uitskieter* wat uitgesluit is.

Dit blyk uit Tabel 6 dat daar nie beduidende verskille tussen die voor- en nametings was nie. Wat die vergelyking van die gemiddelde verskille tussen die groepe betref (*variansie-analise*), is gevind dat aangesien nie een van die gemiddeldes beduidend van nul verskil nie, dit verwag kon word dat die variansie-analise ook geen verskille tussen groepgemiddeldes sou aandui nie. In die laaste kolom van Tabel 6, word die resultate van die variansie-ontleding weergegee. Die gevolgtrekking kan dus gemaak word dat daar nie by een van die drie groepe verandering plaasgevind het tussen die voor- en die na-meting nie.

In Figuur 1 word die verband tussen die voor- en na-metingsgeleentheid ten opsigte van Seksuele Satisfaksie (ENRICH) van die eksperimentele groep uitgebeeld.

Figuur 1: Seksuele satisfaksie (ENRICH) voor en vyf maande na die vasektomie

In Figuur 1 kan gesien word dat daar 'n sterk positiewe verband is tussen die twee seksuele satisfaksie-metings met 'n berekende korrelasiekoëffisiënt van 0,751. Korrelasies is ook bereken vir die ander veranderlikes tydens die voor- en na-metingsgeleentheid en word in Tabel 7 getoon. Omdat daar nie verskille is tussen die gemiddeldes van die kontrolegroepe en eksperimentele groep nie (vergelyk Tabel 6), is die resultate van die twee groepe saamgevoeg vir die berekening van 'n korrelasiekoëffisiënt (Totaal in Tabel 7).

Tabel 7

Korrelasies tussen die Voor- en Na-metings vir die Gemete Veranderlikes

	Kontrolegroep K1	Kontrolegroep K2	Eksperimentele Groep	Totaal
Huwelikstevredenheid	0,852**	0,335	0,475**	0,527**
Kommunikasie	0,842**	0,221	0,511**	0,509**
Seksuele Satisfaksie (ENRICH)	0,919**	0,510*	0,745**	0,751**
Seksuele Satisfaksie (ISS)	0,860**	0,445	0,544**	0,607**
Seksuele gemeenskap p/m	0,702*	0,221	0,660**	0,566**

* $p < 0,05$ ** $p < 0,01$

Die meeste van die koëffisiënte in Tabel 7 is sterk positief. Dit is opvallend dat die koëffisiënte van die kontrolegroep K1 deurgaans groot is en ook heelwat groter as dié in die ander twee groepe. Ten spyte van die feit dat die groep-gemiddeldes nie altyd homogeen is nie, verskaf die "Totaal"-kolom wat gebaseer is op al drie groepe se metings, die beste aanduiding van korrelasie tussen die voor-opname- en na-opnameresultate. Al die koëffisiënte in die "Totaal"-kolom is beduidend positief. Dit kan beskou word as 'n aanduiding dat die toetse redelik betroubaar is.

Om te bepaal wat die verbande tussen die gemete veranderlikes is, is korrelasies bereken vir die veranderlikes gebaseer op die gekombineerde metings van die eksperimentele groep en die kontrolegroepe tydens die voor- en die na-metingsgeleenthede. Die berekende koëffisiënte word in Tabel 8 getoon.

Tabel 8

Korrelasies tussen die Veranderlikes op grond van Gesamentlike Voor- en Na-metingtellings van die Eksperimentele groep en die Kontrolegroepe

	Huweliks- tevredenheid		Kommunikasie		Seksuele Satisfasie (ENRICH)		Seksuele Satisfaksie (ISS)	
	Voor	Na	Voor	Na	Voor	Na	Voor	Na
Kommunikasie	0,778***	0,669***						
Seks. Sat. (ENRICH)	0,562***	0,667***	0,618***	0,694***				
Seks. Sat. (ISS)	-0,388**	-0,587***	-0,414 ***	-0,618***	-0,658***	-0,789***		
Seks.gemeensk. per maand	0,050	0,022	0,143	0,211	0,203	0,108	-0,283*	-0,023

* $p < 0,05$

** $p < 0,01$

*** $p < 0,001$

In Tabel 8 word die berekende koëffisiënte tussen voor-metings en na-metings afsonderlik aangetoon. Wat die korrelasies tussen die veranderlikes se voor-metings betref, is almal statisties beduidend behalwe dié tussen frekwensie van seksuele gemeenskap per maand en huwelikstevredenheid. Die hoogste korrelasie is verkry tussen kommunikasie en huwelikstevredenheid ($r = 0,778$). Die negatiewe korrelasies verkry tussen seksuele satisfaksie (ISS) en die ander veranderlikes, is te wyte aan die wyse waarop die skaal meet (hoe laer die telling, hoe groter is die mate van tevredenheid met die seksuele komponent). Die korrelasies tussen kommunikasie, huwelikstevredenheid en seksuele satisfaksie is sterker en meer beduidend as korrelasies tussen frekwensie van seksuele gemeenskap en die genoemde verander-

likes. Wat korrelasies tussen die veranderlikes se na-metings betref, is almal statisties beduidend behalwe dié tussen frekwensie van seksuele gemeenskap per maand en huwelikstevredenheid en dié van frekwensie van seksuele gemeenskap per maand en seksuele satisfaksie (ISS). Net soos by die korrelasies by die voor-metings, is die korrelasies tussen kommunikasie, huwelikstevredenheid en seksuele satisfaksie sterker en meer beduidend as korrelasies tussen frekwensie van seksuele gemeenskap en die genoemde veranderlikes. Die hoogste korrelasie by die na-metingstellings, net soos by die voor-metings, is tussen kommunikasie en huwelikstevredenheid ($r = 0,669$).

BESPREKING

Die doel van hierdie ondersoek was om vas te stel of 'n vasektomie 'n invloed het op die man se seksuele satisfaksie, sy huwelikstevredenheid, kommunikasie binne die huwelik en die frekwensie van seksuele gemeenskap. Resultate dui daarop dat 'n vasektomie nie 'n nadelige effek op enige van hierdie belangrike huweliksaspekte gehad het nie. Hierdie bevinding is betekenisvol vir mans wat in die toekoms onderneem om 'n vasektomie te ondergaan, of vir 'n werwingsprogram waar 'n vasektomie aangemoedig word by pare waarvan die gesinne voltooi is.

Alhoewel lede van die twee kontrolegroepe op grond van vooraf kennis en hul bereidheid om 'n vasektomie te ondergaan verskil het, was daar vir geen van die gemete veranderlikes statisties beduidende verskille tussen die kontrolegroepe nie. Nogtans is die groepe vir ontleding doeleindes afsonderlik hanteer. Vir die voor- en na-metings was daar ook nie beduidende verskille tussen die kontrolegroepe en die eksperimentele groep nie.

Resultate dui daarop dat die meeste deelnemers na die vasektomie òf geen verandering òf 'n toename in belangstelling in seksuele gemeenskap ervaar het. Die meeste deelnemers het ook aangedui dat die vasektomie òf geen invloed op hul verhouding met hul maat gehad het nie òf dat hul verhouding met hul maat verbeter het.

(vergelyk Tabel 4). Die deelnemers het ook aangedui dat die vasektomie geen negatiewe invloed op hul huwelikstevredenheid of kommunikasie met hul maat gehad het nie. Die oorgrote meerderheid (91%) van die deelnemers het aangetoon dat die vasektomie nie hul gevoel van manlikheid negatief beïnvloed het nie. Nie een van die deelnemers het na vyf maande aangetoon dat hulle spyt is dat hulle die vasektomie ondergaan het nie.

In ooreenstemming met die bevinding van Philliber en Philliber (1985) kan op grond van resultate in hierdie ondersoek gesê word dat 'n vasektomie nie 'n negatiewe uitwerking op die seksuele satisfaksie van Suid-Afrikaanse mans het nie. Soos in Adler et al. (1981) en Shain et al. (1991) se ondersoeke, is ook gevind dat 'n vasektomie nie 'n beduidende invloed op die frekwensie van seksuele gemeenskap het nie. Trouens, 46,8% van die mans in die eksperimentele groep het aangedui dat hulle na die vasektomie 'n toename in belangstelling in seksuele gemeenskap beleef het.

Alhoewel verskeie navorsers (Alder et al., 1981; Bean et al., 1983) 'n hoër mate van huwelikstevredenheid en beter kommunikasie gevind het by pare waar die man 'n vasektomie gehad het, kon sodanige resultate nie deur hierdie ondersoek bevestig word nie. 'n Moontlike verklaring kan wees dat verskillende navorsingsontwerpe in die onderskeie ondersoeke gebruik is. Bean et al. (1983) en Alder et al. (1981) het eenmalige vraelyste afgeneem nadat 'n vasektomie uitgevoer was. Bean et al. (1983) het vraelyste op pare afgeneem, terwyl Alder et al. (1981) se vraelyste net deur die vroue voltooi is.

By beide die eksperimentele en die kontrolegroepe is 'n sterk positiewe verband tussen huwelikstevredenheid en kommunikasie gevind terwyl daar nie 'n beduidende verband tussen huwelikstevredenheid en frekwensie van seksuele gemeenskap per maand gevind is nie.

In die ontwerp van hierdie ondersoek is twee belangrike aspekte ingebou wat die resultate geloofwaardig maak. Eerstens het die insluit van 'n kontrolegroep die moontlike effek van ander steuringsveranderlikes geneutraliseer. Tweedens is met die wagperiode van vyf maande gepoog om te verseker dat die pare die werklike voordeel van die vasektomie kon beleef. Die man word vir die eerste drie maande na die vasektomie nog as potensieel fertiel beskou, met die gevolg dat daar nog op ander voorbehoedmiddels staatgemaak moet word.

'n Beperking van hierdie studie is die feit dat die resultate hoofsaaklik op die persepsies van die man berus. Die bevindinge sou meer volledig wees as die persepsies van die vroue ook ingesluit was. As aanbeveling kan 'n verdere studie oorweeg word waarin die vroue ook betrek word. 'n Verdere beperking is die feit dat mans wat teen hoë koste 'n vasektomie by uroloë en algemene praktisyns laat doen, nie in hierdie studie ingesluit is nie.

Die bydrae van hierdie navorsingsprojek is dat die resultate in voorligtingsessies met mans wat onseker is of hulle 'n vasektomie moet ondergaan, gebruik kan word. Mediese dokters, uroloë, ginekoloë en gesondheidswerkers kan die resultate van hierdie navorsing gebruik om mans se vrese oor hul seksuele funksionering en satisfaksie na die vasektomie te weerlê. Aanbevelings kan gemaak en inligting gegee word op grond van 'n Suid-Afrikaanse populasie van mans wat hulself vrywillig by 'n staatshospitaal vir 'n vasektomie aangemeld het. Aangesien 'n vasektomie 'n goedkoper en 'n vinniger prosedure as 'n sterilisasie by die vroue is en die man net vir 'n dag uit die arbeidsmag onttrek word, kan dit sterk aanbeveel word, veral in 'n land soos Suid-Afrika waar die bevolkingsaanwas baie hoog is.

VERWYSINGSLYS

Alder, E., Cook, A., Gray, J., Tyrer, G., Warner, P., & Bancroft, J. (1981). The effects of sterilization: A comparison of sterilized women with the wives of vasectomized men. Contraception, 23, 45 - 53.

Bean, F.D., Clark, M.P., Swicegood, G., & Williams, D. (1983). Husband-wife communication, wife's employment, and the decision of male or female sterilization. Journal of Marriage and Family, 45, 395 - 403.

Bean, F.D., Williams, D.G., Opitz, W., & Burr, J.A. (1987). Sociodemographic and marital heterogamy influences on the decision for voluntary sterilization. Journal of Marriage and the Family, 49 (May), 465 - 476.

Clarke, L., & Gregson, S. (1986). Who has a vasectomy reversal? Journal of Biosocial Science, 18 (3), 253 - 259.

Davis, J.E., Castro, M.P., & Mumford, S.D. (1982). Consensus on vasectomy. Lancet, 2, 1222.

Du Plessis, K. (1993, Januarie). Vasectomy - The male alternative. Living and Loving, 68 - 69.

Fischer, J., & Corcoran, K. (1990). Measures of clinical practice (2nd ed.). New York: Maxwell Maxmillan.

Goldstuck, N.D., England, M.J., & Dukes, I.A.F. (1988). Attitudes to vasectomy among rural and urban African men. Advances in Contraceptive Delivery Systems, (IV), 235 - 241.

Groat, H.T., Neal, A.G., & Wicks, J.W. (1990). Sterilization anxiety and fertility control in the later years of childbearing. Journal of Marriage and the Family, 52, 249 - 258.

Hirschman, C. (1994). Why fertility changes. Annual Review of Sociology, 20, 203 - 233.

Kjersgaard, A.G., Thranov, I., Rasmussen, O.V., & Hertz, J. (1989). Male or female sterilization: A comparative study. Fertility and Sterility, 51 (3), 439 - 443.

Miller, W.B., Shain, R.N., & Pasta, D.J. (1990). The nature and dynamics of post-sterilization regret in married women. Journal of Applied Social Psychology, 20 (6), 506 - 530.

Miller, W.B., Shain, R.N., & Pasta, D.J. (1991). The pre- and poststerilization predictors of poststerilization regret in husbands and wives. Journal of Nervous and Mental Disorders, 179 (10), 602 - 608.

Olson, D.H., McCubbin, H.I., Barnes, H., Larsen, A., Muxen, M., Wilson, M. (1985). Family inventories (Rev. ed). St. Paul: University of Minnesota.

Philliber, S.G., & Philliber, W.W. (1985). Social and psychological perspectives on voluntary sterilization: A review. Studies in Family Planning, 16 (1), 1 - 29.

Preece, H. (1998, Augustus 28). S.A. bus naby die afgrond. Finansies & Tegniek, 50, 28.

Salie, A. (1996, Julie 12). City men favour the snip. Cape Times, p. 2.

Schoombee, P. (1995, Julie 28). S.A. reeds totaal bevolk. Finansies & Tegniek, 47, 19.

Shain, R.N., Miller, W.B., Holden, A.E., & Rosenthal, M. (1991). Impact of tubal sterilization and vasectomy on female marital sexuality: Results of a controlled longitudinal study. American Journal of Obstetrics and Gynogology, 164 (3), 763 - 771.

Shain, R.T., Miller, W.B., & Holden, A.E.C. (1985). Factors associated with married women's selection of tubal sterilisation and vasectomy. Fertility and Sterility, 43 (2), 234 - 244.

Williams, D., Swicegood, G., Clark, M.P., & Bean, F.D. (1980). Masculinity - femininity and the desire for sexual intercourse after vasectomy: A longitudinal study. Social Psychological Quarterly, 43, 347 - 352.

Thompson, B., MacGillivray, I., & Fraser, C. (1991) Some factors in the choice of male or female sterilisation in Aberdeen. Journal of Biosocial Science, 23 (3), 359 - 363.

-28-

BYLAE 1

GEAGTE MENEER

BAIE DANKIE DAT U DEELNEEM AAN HIERDIE NAVORSING.

HIERDIE NAVORSING **BESTUDEER DIE INVLOED VAN 'N VASEKTOMIE.**

SAL U ASSEBLIEF **KENNIS NEEM VAN DIE VOLGENDE:**

1. DIE INVUL VAN HIERDIE VRAELYS IS **VRYWILLIG.**
2. DIE INLIGTING OP HIERDIE VRAELYS IS **STRENG VERTROULIK.** MOENIE U ANTWOORDE MET ANDER MENSE DEEL NIE.
3. VUL ASSEBLIEF DIE VRAELYS IN **PRIVAATHEID** IN (MOET DUS NIE DAT U VROU OF MAAT U HELP NIE).
4. **VYF MAANDE** NA DIE VASEKTOMIE GAAN U **WEER 'N** SOORTGELYKE VRAELYS INVUL. HIERDIE VRAELYS SAL U PER POS BEREIK.
5. U NEEM **ANONIEM** DEEL AAN DIE NAVORSING. U NAAM OF ANTWOORDE WORD DUS NêRENS IN DIE NAVORSING BEKEND GEMAAK NIE.
6. **TEKEN** ASSEBLIEF HIERONDER DAT U DIE INSTRUKSIES GELEES EN VERSTAAN HET.

.....
Handtekening

...../...../.....
Datum

DIE NAVORSER BEDANK U VIR U SAMEWERKING.

BIOGRAFIESE INLIGTING

ALLE INLIGTING OP HIERDIE VRAELYS WORD AS STRENG VERTROUOLIK BESKOU. INLIGTING WORD ANONIEM VERWERK EN U NAAM VERSKYN NÊRENS IN ENIGE NAVORSING NIE. U NAAM EN ADRES WORD SLEGS BENODIG OMDAT U 5 MAANDE LATER WEER 'N OPVOLGVRAELYS PER POS GAAN ONTVANG.

DATUM: ____/____/____

Van: _____ VoorleTERS: Mnr. _____

Adres: _____ Tel. nr. (H) _____

_____ Tel. nr (W) _____

Kode: _____

1. Hoeveel jaar is u al getroud of woon u saam met u maat?: _____

2. Hoeveel kinders het u? Seuns: _____ Dogters: _____

3. Ouderdom van u jongste kind: _____

4. Is u gesinvoltooi, of beplan u nog 'n kind? _____

5. Hoe oud is u? _____

6. Hoe oud is u eggenoot / maat? _____

7. Watter tipe beroep bekleë u? _____

8. Wat is die hoogste skoolstanderd deur u voltooi? _____

Het u enige naskoolse opleiding ondergaan: Indien wel, watter tipe?

9. Ongeveer hoeveel keer per maand het u en u eggenoot / maat seksuele omgang? _____

-30-

10. Dui aan met 'n kruisie watter vorm van geboortebeperking u en u eggenoot / maat voorheen gebruik het?

Pil		Onttrekking	
Intra-uteriene apparaat (IUD)		Diafram	
Kondoom		Ander	
Ritme-metode		Geen	

11. Dui aan met 'n kruisie hoe lank het u al oorweeg om 'n vasektomie te laat doen?

24 maande		12 maande	
18 maande		6 maande	

12. Hoekom wil julle nie meer voortgaan met die huidige vorm van geboortebeperking nie? _____

13. Hoekom het julle op 'n vasektomie besluit? _____

14. Hoe dink u gaan die vasektomie jou sekslewe beïnvloed?

15. Wat is jou grootste vrees aangaande die vasektomie?

VRAELYS OOR SEKSLEWE**Naam:**

Hierdie vraelys is ontwerp om die mate van seksuele satisfaksie, wat u ervaar in u seksuele verhouding met u huweliksmaat, te meet. Dit is nie 'n toets nie en dus is daar geen regte of verkeerde antwoorde nie. Beantwoord elke item so versigtig en duidelik soos u kan deur slegs 'n nommer langs elke item te plaas:

Nooit	Baie selde	Taamlik selde	Soms	Taamlik dikwels	Amper altyd	Altyd
1	2	3	4	5	6	7

1. Ek voel dat my maat ons sekslewe geniet.
2. Ons sekslewe is opwindend.
3. Seks is pret vir my en vir my maat.
4. Seks met my maat het vir my werk geword.
5. Ek voel ons seks is vuil en walglik.
6. Ons sekslewe is eentonig.
7. As ons seks het, is dit te vinnig en haastig afgehandel.
8. Ek voel ons sekslewe het 'n tekort aan kwaliteit.
9. My maat is seksueel baie opwindend.
10. Ek geniet die sekstegnieke wat my maat van hou of gebruik.

-32-

Nooit	Baie selde	Taamliek selde	Soms	Taamliek dikwels	Amper altyd	Altyd
1	2	3	4	5	6	7

11. Ek voel my maat wil te veel seks van my hê.
12. Ek dink ons seks is wonderlik.
13. My maat heg te veel waarde aan seks.
14. Ek probeer om seksuele kontak met my maat te vermy.
15. My maat is te rof of hardhandig as ons seks het.
16. My maat is 'n wonderlike seksmaat.
17. Ek voel dat seks 'n normale deel van ons verhouding is.
18. My maat wil nie seks hê wanneer ek dit wil hê nie.
19. Ek voel dat ons sekslewe regtig baie bydra tot ons verhouding.
20. Dit lyk asof my maat seksuele kontak met my vermy.
21. Dis maklik vir my om deur my maat seksueel opgewek te word.
22. Op seksuele gebied voel ek dat my maat in haar skik is met my.
23. My maat is baie sensitief vir my seksuele behoeftes en begeertes.
24. My maat bevredig my nie seksueel nie.
25. Ek voel dat my sekslewe vervelig is.

VRAELYS OOR ASPEKTE VAN DIE HUWELIK***Beantwoord elke item deur slegs 'n nommer in die spasie langs die item te plaas.***

Stem glad nie saam nie	Stem nie saam nie	Het nie 'n standpunt nie	Stem saam	Stem heelhartig saam
1	2	3	4	5

1. Dit is vir my baie maklik om al my ware gevoelens teenoor my maat uit te druk.
2. Wanneer ons 'n probleem het, word ek dikwels net met stilswyes begroet (silent treatment).
3. Ek is heeltemal tevrede met die mate waarin my maat haar gevoelens en emosies teenoor my betoon.
4. Ek is nie gelukkig met my eggenoot se persoonlikheidseienskappe en persoonlike gewoontes nie.
5. Ons probeer maniere vind om ons seksuele verhouding interessant en genotvol te hou.
6. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ons verantwoordelikhede in ons huweliksrolle hanteer.
7. Dit bekommer my dat my eggenoot moontlik nie seksueel in my belangstel nie.
8. Ek is nie tevrede met ons kommunikasie nie en voel my eggenoot verstaan my nie.
9. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ons besluite neem en konflik oplos.
10. My eggenoot maak soms aanmerkings om my af te jak.
11. Dit is vir my maklik en gemaklik om oor seksuele kwessies met my eggenoot te praat.
12. Ek bekommer my soms daaroor dat my maat moontlike al 'n seksuele verhouding buite ons huwelik ('n "affair") oorweeg het.

Stem glad nie saam nie	Stem nie saam nie	Het nie 'n standpunt nie	Stem saam	Stem heelhartig saam
1	2	3	4	5

13. Ek is ontevrede met ons finansiële situasie en die wyse waarop ons finansiële besluite neem.
14. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ons ons vryetydsaktiwiteite en die tyd wat ons saam deurbring, hanteer.
15. Ek is soms bang om my eggenoot te vra vir wat ek wil hê.
16. Ek vind ons seksuele verhouding bevredigend en vervullend.
17. Ek wens my eggenoot was meer gewillig om haar gevoelens met my te deel.
18. Ek is huiwerig om gevoelens en emosies teenoor my eggenoot te betoon, omdat dit dikwels verkeerdelik as seksuele toenadering vertolk word.
19. Dit is soms vir my moeilik om alles te glo wat my eggenoot my vertel.
20. Ek vertel dikwels nie vir my eggenoot hoe ek voel nie, omdat sy alreeds behoort te weet.
21. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ons gevoel teenoor mekaar betoon en met hoe ons seksueel teenoor mekaar optree.
22. Ek is nie tevrede met die wyse waarop elkeen van ons ons verantwoordelikhede as ouers hanteer nie.
23. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ek en my eggenoot met mekaar praat.
24. Ek deel nie altyd die negatiewe gevoelens wat ek oor my eggenoot het, met haar nie, omdat ek bang is sy sal kwaad word.
25. Ek is ontevrede met ons verhouding met my ouers, skoonouers en/of vriende.

-35-

Stem glad nie saam nie	Stem nie saam nie	Het nie 'n standpunt nie	Stem saam	Stem heelhartig saam
1	2	3	4	5

26. Ek is soms bekommer dat my eggenoot se belangstelling in seks nie dieselfde as my eie is nie.
27. Ek is tevrede met ons besluite oor gesinsbeplanning of geboortebeperking.
28. My eggenoot is altyd 'n goeie luisteraar.
29. Dit pla my dat my eggenoot seks op 'n onregverdige manier gebruik of weier.
30. Ek voel baie goed oor die wyse waarop ons ons godsdienstige oortuigings en waardes beoefen.

-36-

BYLAE 2

GEAGTE MENEER

BAIE DANKIE DAT U DEELNEEM AAN HIERDIE NAVORSING.

HIERDIE NAVORSING BESTUDEER ASPEKTE VAN DIE HUWELIK OF LANGTERMYN VERHOUDING.

SAL U ASSEBLIEF KENNIS NEEM VAN DIE VOLGENDE:

1. DIE INVUL VAN HIERDIE VRAELYS IS **VRYWILLIG**.
2. DIE INLIGTING OP HIERDIE VRAELYS IS **STRENG VERTROULIK**. MOENIE U ANTWOORDE MET ANDER MENSE DEEL NIE.
3. VUL ASSEBLIEF DIE VRAELYS IN **PRIVAATHEID** IN (MOET DUS NIE DAT U VROU OF MAAT U HELP NIE).
4. **VYF MAANDE** LATER GAAN U **WEER** 'N SOORTGELYKE VRAELYS INVUL. HIERDIE VRAELYS SAL U PER POS BEREIK.
5. U NEEM **ANONIEM** DEEL AAN DIE NAVORSING. U NAAM OF ANTWOORDE WORD DUS **NêRENS** IN DIE NAVORSING BEKEND GEMAAK NIE.
6. **TEKEN** ASSEBLIEF HIERONDER DAT U DIE INSTRUKSIES GELEES EN VERSTAAN HET.

.....
Handtekening

...../...../.....
Datum

DIE NAVORSER BEDANK U VIR U SAMEWERKING.

-37-

BIOGRAFIESE INLIGTING

ALLE INLIGTING OP HIERDIE VRAELYS WORD AS STRENG VERTROULIK BESKOU. INLIGTING WORD ANONIEM VERWERK EN U NAAM VERSKYN Nêrens in enige navorsing nie. U NAAM EN ADRES WORD SLEGS BENODIG OMDAT U 5 MAANDE LATER WEER 'N OPVOLGVRAELYS PER POS GAAN ONTVANG.

DATUM: ____/____/____

Van: _____ Voorleers: Mnr. _____

Adres: _____ Tel. nr. (H) _____

_____ Tel. nr (W) _____

Kode: _____

1. Hoeveel jaar is u al getroud of woon u saam met u maat? _____
2. Hoeveel kinders het u? Seuns: _____ Dogters: _____
3. Ouderdom van u jongste kind: _____
4. Is u gesin voltooi, of beplan u nog 'n kind? _____
5. Hoe oud is u? _____
6. Hoe oud is u eggenoot / maat? _____
7. Watter tipe beroep bekleed u? _____
8. Wat is die hoogste skoolstanderd wat u voltooi het? _____
8. Het u enige naskoolse opleiding ondergaan: Indien wel, watter tipe?

9. Ongeveer hoeveel keer per maand het u en u eggenoot / maat seksuele omgang? _____

-38-

10. Dui aan met 'n kruisie watter vorm van geboortebeperking het u en u eggenoot / maat voorheen gebruik het?

Pil		Onttrekking	
Intra-uteriene apparaat (IUD)		Diafram	
Kondoom		Ander	
Ritme-metode		Geen	

11. Dui aan met 'n kruisie of u (die man) al ooit oorweeg om 'n vasektomie te ondergaan?

Ja	Nee
----	-----

12. Dui aan met 'n kruisie of julle oor inligting beskik oor wat die voor- of nadele van 'n vasektomie is?

Baie	Redelik	Min	Niks
------	---------	-----	------

13. Dui aan met 'n kruisie of jy moontlik 'n vasektomie oorweeg?

Beslis	Ja	Nee	Nooit
--------	----	-----	-------

-39-

VRAELYS OOR SEKSLEWE**Naam:**

Hierdie vraelys is ontwerp om die mate van seksuele satisfaksie, wat u ervaar in u seksuele verhouding met u huweliksmaat, te meet. Dit is nie 'n toets nie en dus is daar geen regte of verkeerde antwoorde nie. Beantwoord elke item so versigtig en duidelik soos u kan deur slegs 'n nommer langs elke item te plaas:

Nooit	Baie selde	Taamlik selde	Soms	Taamlik dikwels	Amper altyd	Altyd
1	2	3	4	5	6	7

1. Ek voel dat my maat ons sekslewe geniet.
2. Ons sekslewe is opwindend.
3. Seks is pret vir my en vir my maat.
4. Seks met my maat het vir my werk geword.
5. Ek voel ons seks is vuil en walglik.
6. Ons sekslewe is eentonig.
7. As ons seks het, is dit te vinnig en haastig afgehandel.
8. Ek voel ons sekslewe het 'n tekort aan kwaliteit.
9. My maat is seksueel baie opwindend.
10. Ek geniet die sekstegnieke wat my maat van hou of gebruik.

-40-

Nooit	Baie selde	Taamlik selde	Soms	Taamlik dikwels	Amper altyd	Altyd
1	2	3	4	5	6	7

11. Ek voel my maat wil te veel seks van my hê.
12. Ek dink ons seks is wonderlik.
13. My maat heg te veel waarde aan seks.
14. Ek probeer om seksuele kontak met my maat te vermy.
15. My maat is te rof of hardhandig as ons seks het.
16. My maat is 'n wonderlike seksmaat.
17. Ek voel dat seks 'n normale deel van ons verhouding is.
18. My maat wil nie seks hê wanneer ek dit wil hê nie.
19. Ek voel dat ons sekslewe regtig baie bydra tot ons verhouding.
20. Dit lyk asof my maat seksuele kontak met my vermy.
21. Dis maklik vir my om deur my maat seksueel opgewek te word.
22. Op seksuele gebied voel ek dat my maat in haar skik is met my.
23. My maat is baie sensitief vir my seksuele behoeftes en begeertes.
24. My maat bevredig my nie seksueel nie.
25. Ek voel dat my sekslewe vervelig is.

VRAELYS OOR ASPEKTE VAN DIE HUWELIK***Beantwoord elke item deur slegs 'n nommer in die spatie langs die item te plaas.***

Stem glad nie saam nie	Stem nie saam nie	Het nie 'n standpunt nie	Stem saam	Stem heelhartig saam
1	2	3	4	5

1. Dit is vir my baie maklik om al my ware gevoelens teenoor my maat uit te druk.
2. Wanneer ons 'n probleem het, word ek dikwels net met stilswyes begroet (silent treatment).
3. Ek is heeltemal tevrede met die mate waarin my maat haar gevoelens en emosies teenoor my betoon.
4. Ek is nie gelukkig met my eggenoot se persoonlikheidseienskappe en persoonlike gewoontes nie.
5. Ons probeer maniere vind om ons seksuele verhouding interessant en genotvol te hou.
6. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ons verantwoordelikhede in ons huweliksrolle hanteer.
7. Dit bekommer my dat my eggenoot moontlik nie seksueel in my belangstel nie.
8. Ek is nie tevrede met ons kommunikasie nie en voel my eggenoot verstaan my nie.
9. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ons besluite neem en konflik oplos.
10. My eggenoot maak soms aanmerkings om my af te jak.
11. Dit is vir my maklik en gemaklik om oor seksuele kwessies met my eggenoot te praat.
12. Ek bekommer my soms daaroor dat my maat moontlike al 'n seksuele verhouding buite ons huwelik ('n "affair") oorweeg het.

Stem glad nie saam nie	Stem nie saam nie	Het nie 'n standpunt nie	Stem saam	Stem heelhartig saam
1	2	3	4	5

13. Ek is ontevrede met ons finansiële situasie en die wyse waarop ons finansiële besluite neem.
14. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ons ons vryetydsaktiwiteite en die tyd wat ons saam deurbring, hanteer.
15. Ek is soms bang om my eggenoot te vra vir wat ek wil hê.
16. Ek vind ons seksuele verhouding bevredigend en vervullend.
17. Ek wens my eggenoot was meer gewillig om haar gevoelens met my te deel.
18. Ek is huiwerig om gevoelens en emosies teenoor my eggenoot te betoon, omdat dit dikwels verkeerdelik as seksuele toenadering vertolk word.
19. Dit is soms vir my moeilik om alles te glo wat my eggenoot my vertel.
20. Ek vertel dikwels nie vir my eggenoot hoe ek voel nie, omdat sy alreeds behoort te weet.
21. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ons gevoel teenoor mekaar betoon en met hoe ons seksueel teenoor mekaar optree.
22. Ek is nie tevrede met die wyse waarop elkeen van ons ons verantwoordelikhede as ouers hanteer nie.
23. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ek en my eggenoot met mekaar praat.
24. Ek deel nie altyd die negatiewe gevoelens wat ek oor my eggenoot het, met haar nie, omdat ek bang is sy sal kwaad word.
25. Ek is ontevrede met ons verhouding met my ouers, skoonouers en/of vriende.

Stem glad nie saam nie	Stem nie saam nie	Het nie 'n standpunt nie	Stem saam	Stem heelhartig saam
1	2	3	4	5

26. Ek is soms bekommer dat my eggenoot se belangstelling in seks nie dieselfde as my eie is nie.
27. Ek is tevrede met ons besluite oor gesinsbeplanning of geboortebeperking.
28. My eggenoot is altyd 'n goeie luisteraar.
29. Dit pla my dat my eggenoot seks op 'n onregverdige manier gebruik of weier.
30. Ek voel baie goed oor die wyse waarop ons ons godsdienstige oortuigings en waardes beoefen.

-44-

BYLAE 3

GEAGTE MENEER

U HET VERLEDE JAAR DEELGENEEM AAN NAVORSING TOE U 'N VRAELYS NA U VASEKTOMIE VOLTOOI HET.

DAAR IS TOE AAN U GEVRA OF U ASSEBLIEF **VYF MAANDE NA U VASEKTOMIE WEER 'N VRAELYS SAL INVUL.**

DIE VYF MAANDE HET NOU INTUSSEN VERLOOP EN DIE NAVORSER SAL DIT BAIE WAARDEER AS U **ASSEBLIEF HIERDIE VRAELYS SAL INVUL.**

AS U DIE VRAELYS KLAAR INGEVUL HET, KAN U DIT IN DIE KOEVERT SIT EN ASSEBLIEF **TERUGPOS.**

DIE NAVORSER BEDANK U VIR U SAMEWERKING.

**** INDIEN U DIE VRAELYS **BINNE 'N WEEK TERUGPOS** SAL U 'N **"SHOPPING VOUCHER"** IN DIE POS ONTVANG OM U TE BEDANK.

GEAGTE MENEER

DANKIE VIR U DEELNAME. SAL U ASSEBLIEF HIERDIE VRAELYS SO GOU AS MOONTLIK INVUL EN DIT TERUGPOS AAN DIE NAVORSER IN DIE KOEVERT WAT VERSKAF WORD. Vul asseblief die vraelys in privaatheid in (Moet dus nie dat u vrou of maat u help nie).

ALLE INLIGTING OP HIERDIE VRAELYS WORD AS STRENG VERTROUOLIK BESKOU. INLIGTING WORD ANONIEM VERWERK EN U NAAM VERSKYN NêRENS IN ENIGE NAVORSING NIE.

Datum: ____/____/1999 Vasektomie uitgevoer op ____/____/____

Van: _____ VoorleTERS: Mnr. _____

Adres: _____ Tel. nr. (H) _____

_____ Tel. nr (W) _____

Kode: _____

1. Het die vasektomie op enige manier u seksuele omgang beïnvloed?

2. Het u enige ongerief na die afloop van die vasektomie ondervind?

3. Het die vasektomie op enige manier u gevoel van "manlikheid" beïnvloed?

4. Ongeveer hoeveel keer per maand het u en u eggenoot / maat seksuele omgang? _____

5. Het u die vasektomie vrywillig ondergaan? _____

-46-

6. Dui aan met 'n kruisie watter vorm van geboortebeperking u en u eggenoot / maat tydens die drie maande na die vasektomie gebruik het?

Pil		Onttrekking	
Intra-uteriene apparaat (IUD)		Diafram	
Kondoom		Ander	
Ritme-metode		Geen	

7. Gebruik u tans enige ander vorm van geboortebeperking? _____

8. Dui aan met 'n kruisie hoe u dink die vasektomie jou sekslewe beïnvloed het?

Geen verandering		Meer belangstelling in seks	
Minder belangstelling in seks		Nie seker nie	

9. Dui aan met 'n kruisie of u eggenoot / maat se gesindheid teenoor seksuele omgang op enige manier verander het na die vasektomie?

Geen verandering nie		Sy stel nou meer belang in seks	
Sy stel nou minder belang in seks		Nie seker nie	

10. Het u enige berou oor die feit dat u 'n vasektomie ondergaan het? _____

11. Dui aan met 'n kruisie of die vasektomie enige invloed op u verhouding met u eggenoot / maat het?

Verhouding dieselfde		Verhouding het verbeter	
Verhouding het verswak		Nie seker nie	

-47-

VRAELYS OOR SEKSLEWE**Naam:**

Hierdie vraelys is ontwerp om die mate van seksuele satisfaksie, wat u ervaar in u seksuele verhouding met u huweliksmaat, te meet. Dit is nie 'n toets nie en dus is daar geen regte of verkeerde antwoorde nie. Beantwoord elke item so versigtig en duidelik soos u kan deur slegs 'n nommer langs elke item te plaas:

Nooit	Baie selde	Taamlik selde	Soms	Taamlik dikwels	Amper altyd	Altyd
1	2	3	4	5	6	7

1. Ek voel dat my maat ons sekslewe geniet.
2. Ons sekslewe is opwindend.
3. Seks is pret vir my en vir my maat.
4. Seks met my maat het vir my werk geword.
5. Ek voel ons seks is vuil en walglik.
6. Ons sekslewe is eentonig.
7. As ons seks het, is dit te vinnig en haastig afgehandel.
8. Ek voel ons sekslewe het 'n tekort aan kwaliteit.
9. My maat is seksueel baie opwindend.
10. Ek geniet die sekstegnieke wat my maat van hou of gebruik.

-48-

Nooit	Baie selde	Taamlik selde	Soms	Taamlik dikwels	Amper altyd	Altyd
1	2	3	4	5	6	7

11. Ek voel my maat wil te veel seks van my hê.
12. Ek dink ons seks is wonderlik.
13. My maat heg te veel waarde aan seks.
14. Ek probeer om seksuele kontak met my maat te vermy.
15. My maat is te rof of hardhandig as ons seks het.
16. My maat is 'n wonderlike seksmaat.
17. Ek voel dat seks 'n normale deel van ons verhouding is.
18. My maat wil nie seks hê wanneer ek dit wil hê nie.
19. Ek voel dat ons sekslewe regtig baie bydra tot ons verhouding.
20. Dit lyk asof my maat seksuele kontak met my vermy.
21. Dis maklik vir my om deur my maat seksueel opgewek te word.
22. Op seksuele gebied voel ek dat my maat in haar skik is met my.
23. My maat is baie sensitief vir my seksuele behoeftes en begeertes.
24. My maat bevredig my nie seksueel nie.
25. Ek voel dat my sekslewe vervelig is.

VRAELYS OOR ASPEKTE VAN DIE HUWELIK***Beantwoord elke item deur slegs 'n nommer in die spasie langs die item te plaas.***

Stem glad nie saam nie	Stem nie saam nie	Het nie 'n standpunt nie	Stem saam	Stem heelhartig saam
1	2	3	4	5

1. Dit is vir my baie maklik om al my ware gevoelens teenoor my maat uit te druk.
2. Wanneer ons 'n probleem het, word ek dikwels net met stilswyes begroet (silent treatment).
3. Ek is heeltemal tevrede met die mate waarin my maat haar gevoelens en emosies teenoor my betoon.
4. Ek is nie gelukkig met my eggenoot se persoonlikheidseienskappe en persoonlike gewoontes nie.
5. Ons probeer maniere vind om ons seksuele verhouding interessant en genotvol te hou.
6. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ons verantwoordelikhede in ons huweliksrolle hanteer.
7. Dit bekommer my dat my eggenoot moontlik nie seksueel in my belangstel nie.
8. Ek is nie tevrede met ons kommunikasie nie en voel my eggenoot verstaan my nie.
9. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ons besluite neem en konflik oplos.
10. My eggenoot maak soms aanmerkings om my af te jak.
11. Dit is vir my maklik en gemaklik om oor seksuele kwessies met my eggenoot te praat.
12. Ek bekommer my soms daaroor dat my maat moontlike al 'n seksuele verhouding buite ons huwelik ('n "affair") oorweeg het.

-50-

Stem glad nie saam nie	Stem nie saam nie	Het nie 'n standpunt nie	Stem saam	Stem heelhartig saam
1	2	3	4	5

13. Ek is ontevrede met ons finansiële situasie en die wyse waarop ons finansiële besluite neem.
14. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ons ons vryetydsaktiwiteite en die tyd wat ons saam deurbring, hanteer.
15. Ek is soms bang om my eggenoot te vra vir wat ek wil hê.
16. Ek vind ons seksuele verhouding bevredigend en vervullend.
17. Ek wens my eggenoot was meer gewillig om haar gevoelens met my te deel.
18. Ek is huiwerig om gevoelens en emosies teenoor my eggenoot te betoon, omdat dit dikwels verkeerdelik as seksuele toenadering vertolk word.
19. Dit is soms vir my moeilik om alles te glo wat my eggenoot my vertel.
20. Ek vertel dikwels nie vir my eggenoot hoe ek voel nie, omdat sy alreeds behoort te weet.
21. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ons gevoel teenoor mekaar betoon en met hoe ons seksueel teenoor mekaar optree.
22. Ek is nie tevrede met die wyse waarop elkeen van ons ons verantwoordelikhede as ouers hanteer nie.
23. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ek en my eggenoot met mekaar praat.
24. Ek deel nie altyd die negatiewe gevoelens wat ek oor my eggenoot het, met haar nie, omdat ek bang is sy sal kwaad word.
25. Ek is ontevrede met ons verhouding met my ouers, skoonouers en/of vriende.

-51-

Stem glad nie saam nie	Stem nie saam nie	Het nie 'n standpunt nie	Stem saam	Stem heelhartig saam
1	2	3	4	5

26. Ek is soms bekommer dat my eggenoot se belangstelling in seks nie dieselfde as my eie is nie.
27. Ek is tevrede met ons besluite oor gesinsbeplanning of geboortebeperking.
28. My eggenoot is altyd 'n goeie luisteraar.
29. Dit pla my dat my eggenoot seks op 'n onregverdige manier gebruik of weier.
30. Ek voel baie goed oor die wyse waarop ons ons godsdienstige oortuigings en waardes beoefen.

DIE NAVORSER BEDANK U VIR U SAMEWERKING.

PLAAS ASSEBLIEF DIE INGEVULDE VRAELYS IN DIE POS.

KOEVERT MET ADRES EN SEËL IS INGESLUIT

Die Navorser

Posbus 4338

Tygervallei

7536

-52-

BYLAE 4

GEAGTE MENEER

U HET VERLEDE JAAR DEELGENEEM AAN **NAVORSING** TOE U 'N **VRAELYS** BY DIE TYGERBERG HOSPITAAL INGEVUL HET WAT VRAE GEHAD HET OOR **DIE HUWELIK OF 'N LANGTERMYN VERHOUDING**.

DAAR IS TOE AAN U GEVRA OF U ASSEBLIEF **VYF MAANDE LATER NOG 'N VRAELYS SAL INVUL**.

DIE VYF MAANDE HET NOU INTUSSEN VERLOOP EN DIE NAVORSER SAL DIT BAIE WAARDEER AS U **ASSEBLIEF HIERDIE VRAELYS SAL INVUL**.

AS U DIE VRAELYS KLAAR INGEVUL HET, KAN U DIT IN DIE KOEVERT SIT EN ASSEBLIEF **TERUGPOS**.

DIE NAVORSER BEDANK U VIR U SAMEWERKING.

**** INDIEN U DIE VRAELYS **BINNE 'N WEEK TERUGPOS** SAL U 'N **"SHOPPING VOUCHER"** IN DIE POS ONTVANG OM U TE BEDANK.

-53-

GEAGTE MENEER**HIERDIE NAVORSING BESTUDEER ASPEKTE VAN DIE HUWELIK OF
LANGTERMYN VERHOUDING**

DANKIE VIR U DEELNAME. SAL U ASSEBLIEF HIERDIE VRAELYS SO GOU AS MOONTLIK INVUL EN DIT TERUGPOS AAN DIE NAVORSER IN DIE KOEVERT WAT VERSKAF WORD. Vul asseblief die vraelys in privaatheid in (Moet dus nie dat u vrou of maat u help nie).

ALLE INLIGTING OP HIERDIE VRAELYS WORD AS STRENG VERTROULIK BESKOU. INLIGTING WORD ANONIEM VERWERK EN U NAAM VERSKYN NÊRENS IN ENIGE NAVORSING NIE.

DATUM: ____/____/____

Van: _____ Voorleers: Mnr. _____

Adres: _____ Tel. nr. (H) _____

_____ Tel. nr (W) _____

Kode: _____

1. Dui aan met 'n kruisie watter vorm van geboortebepierking het u en u eggenoot/maat die afgelope vyf maande gebruik?

Pil		Onttrekking	
Intra-uteriene apparaat (IUD)		Diafram	
Konoom		Ander	
Ritme-metode		Geen	

2. Ongeveer hoeveel keer per maand het u en u eggenoot / maat seksuele omgang? _____

3. Dui aan met 'n kruisie of u eggenoot / maat se gesindheid teenoor seksuele omgang op enige manier verander het in die afgelope vyf maande?

Geen verandering nie		Sy stel nou meer belang in seks	
Sy stel nou minder belang in seks		Nie seker nie	

VRAELYS OOR SEKSLEWE**Naam:**

Hierdie vraelys is ontwerp om die mate van seksuele satisfaksie, wat u ervaar in u seksuele verhouding met u huweliksmaat, te meet. Dit is nie 'n toets nie en dus is daar geen regte of verkeerde antwoorde nie. Beantwoord elke item so versigtig en duidelik soos u kan deur slegs 'n nommer langs elke item te plaas:

Nooit	Baie selde	Taamlik selde	Soms	Taamlik dikwels	Amper altyd	Altyd
1	2	3	4	5	6	7

1. Ek voel dat my maat ons sekslewe geniet.
2. Ons sekslewe is opwindend.
3. Seks is pret vir my en vir my maat.
4. Seks met my maat het vir my werk geword.
5. Ek voel ons seks is vuil en walglik.
6. Ons sekslewe is eentonig.
7. As ons seks het, is dit te vinnig en haastig afgehandel.
8. Ek voel ons sekslewe het 'n tekort aan kwaliteit.
9. My maat is seksueel baie opwindend.
10. Ek geniet die sekstegnieke wat my maat van hou of gebruik.

Nooit	Baie selde	Taamlik selde	Soms	Taamlik dikwels	Amper altyd	Altyd
1	2	3	4	5	6	7

11. Ek voel my maat wil te veel seks van my hê.
12. Ek dink ons seks is wonderlik.
13. My maat heg te veel waarde aan seks.
14. Ek probeer om seksuele kontak met my maat te vermy.
15. My maat is te rof of hardhandig as ons seks het.
16. My maat is 'n wonderlike seksmaat.
17. Ek voel dat seks 'n normale deel van ons verhouding is.
18. My maat wil nie seks hê wanneer ek dit wil hê nie.
19. Ek voel dat ons sekslewe regtig baie bydra tot ons verhouding.
20. Dit lyk asof my maat seksuele kontak met my vermy.
21. Dis maklik vir my om deur my maat seksueel opgewek te word.
22. Op seksuele gebied voel ek dat my maat in haar skik is met my.
23. My maat is baie sensitief vir my seksuele behoeftes en begeertes.
24. My maat bevredig my nie seksueel nie.
25. Ek voel dat my sekslewe vervelig is.

VRAELYS OOR ASPEKTE VAN DIE HUWELIK***Beantwoord elke item deur slegs 'n nommer in die spasie langs die item te plaas.***

Stem glad nie saam nie	Stem nie saam nie	Het nie 'n standpunt nie	Stem saam	Stem heelhartig saam
1	2	3	4	5

1. Dit is vir my baie maklik om al my ware gevoelens teenoor my maat uit te druk.
2. Wanneer ons 'n probleem het, word ek dikwels net met stilswyes begroet (silent treatment).
3. Ek is heeltemal tevrede met die mate waarin my maat haar gevoelens en emosies teenoor my betoon.
4. Ek is nie gelukkig met my eggenoot se persoonlikheidseienskappe en persoonlike gewoontes nie.
5. Ons probeer maniere vind om ons seksuele verhouding interessant en genotvol te hou.
6. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ons verantwoordelikhede in ons huweliksrolle hanteer.
7. Dit bekommer my dat my eggenoot moontlik nie seksueel in my belangstel nie.
8. Ek is nie tevrede met ons kommunikasie nie en voel my eggenoot verstaan my nie.
9. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ons besluite neem en konflik oplos.
10. My eggenoot maak soms aanmerkings om my af te jak.
11. Dit is vir my maklik en gemaklik om oor seksuele kwessies met my eggenoot te praat.
12. Ek bekommer my soms daaroor dat my maat moontlike al 'n seksuele verhouding buite ons huwelik ('n "affair") oorweeg het.

Stem glad nie saam nie	Stem nie saam nie	Het nie 'n standpunt nie	Stem saam	Stem heelhartig saam
1	2	3	4	5

13. Ek is ontevrede met ons finansiële situasie en die wyse waarop ons finansiële besluite neem.
14. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ons ons vryetydsaktiwiteite en die tyd wat ons saam deurbring, hanteer.
15. Ek is soms bang om my eggenoot te vra vir wat ek wil hê.
16. Ek vind ons seksuele verhouding bevredigend en vervullend.
17. Ek wens my eggenoot was meer gewillig om haar gevoelens met my te deel.
18. Ek is huiwerig om gevoelens en emosies teenoor my eggenoot te betoon, omdat dit dikwels verkeerdelik as seksuele toenadering vertolk word.
19. Dit is soms vir my moeilik om alles te glo wat my eggenoot my vertel.
20. Ek vertel dikwels nie vir my eggenoot hoe ek voel nie, omdat sy alreeds behoort te weet.
21. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ons gevoel teenoor mekaar betoon en met hoe ons seksueel teenoor mekaar optree.
22. Ek is nie tevrede met die wyse waarop elkeen van ons ons verantwoordelikhede as ouers hanteer nie.
23. Ek is baie tevrede met die wyse waarop ek en my eggenoot met mekaar praat.
24. Ek deel nie altyd die negatiewe gevoelens wat ek oor my eggenoot het, met haar nie, omdat ek bang is sy sal kwaad word.
25. Ek is ontevrede met ons verhouding met my ouers, skoonouers en/of vriende.

-58-

Stem glad nie saam nie	Stem nie saam nie	Het nie 'n standpunt nie	Stem saam	Stem heelhartig saam
1	2	3	4	5

26. Ek is soms bekommer dat my eggenoot se belangstelling in seks nie dieselfde as my eie is nie.
27. Ek is tevrede met ons besluite oor gesinsbeplanning of geboortebeperking.
28. My eggenoot is altyd 'n goeie luisteraar.
29. Dit pla my dat my eggenoot seks op 'n onregverdige manier gebruik of weier.
30. Ek voel baie goed oor die wyse waarop ons ons godsdienstige oortuigings en waardes beoefen.

DIE NAVORSER BEDANK U VIR U SAMEWERKING.

PLAAS ASSEBLIEF DIE INGEVULDE VRAELYS IN DIE POS.

KOEVERT MET ADRES EN SEËL IS INGESLUIT

Die Navorser

Posbus 4338

Tygervallei

7536